

Аналітичний департамент Національного рейтингового агентства «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію ринку основних небанківських фінансових послуг України за 2013 рік. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом 2013 року спостерігалось значне збільшення кількості учасників ринку небанківських фінансових послуг, зокрема це стосується фінансових, факторингових, лізингових компаній та ломбардів. Однак при цьому відбулось скорочення кількості діючих страхових компаній та недержавних пенсійних фондів.

На ринку страхування протягом 2013 року відбувалися наступні зміни. Впродовж аналізованого періоду кількість страхових компаній, які мали ліцензії на здійснення страхової діяльності, зменшилась на 7 компаній (виключно компанії «non-life»). Посилення конкуренції та висока концентрація на ринку фінансових послуг стали основними причинами згорання бізнесу багатьох страховиків. Зважаючи на той факт, що 100 страхових компаній отримують 24 128,5 млн. грн. премій, що в свою чергу складає 92,1% обсягу сукупних премій, діяльність багатьох операторів страхового ринку є нерентабельною (понад 200 страхових компаній станом на 01.01.2014 р. отримують менше 1% страхових премій).

Станом на 01.01.2014 р. всього було зареєстровано 407 страхових компаній (СК), з яких: 62 – СК зі страхування життя (СК «life»), (62 установи станом на 01.01.2013 р.), 345 – СК, що здійснюють види страхування інші, ніж страхування життя (СК «non-life»), (352 установи станом на 01.01.2013 р.).

Сукупний обсяг активів за результатами 2013 року зріс на 10 162,8 млн. грн. (+18,1%) до 66 387,5 млн. грн. переважно за рахунок збільшення частки інших активів (станом на 01 січня 2014 року частка інших активів складає 42,89% сукупного обсягу активів).

За результатами 2013 року обсяг надходжень валових страхових премій у порівнянні з 2012 роком збільшився на 7 153,7 млн. грн. (+33,3%) та склав

28 661,8 млн. грн. Зростання відбулося переважно за рахунок збільшення надходжень за видами страхування «non-Life». Варто відзначити, що за підсумками 2013 року 91,4% (26 185,1 млн. грн.) від загальної суми валових страхових премій займає сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування інших, ніж страхування життя, а на суму страхових премій зі страхування життя припадає лише 8,06% (2 476,7 млн. грн.) від загальної суми валових страхових премій.

Обсяг чистих страхових виплат становив 4 566,6 млн. грн. та зменшився порівняно з аналогічним періодом 2012 року на 8,1%. Основною причиною скорочення обсягів чистих страхових виплат є зниження частки чистих страхових виплат за договорами добровільного майнового страхування (у т.ч. за договорами страхування фінансових ризиків) та за договорами страхування кредитів.

Протягом аналізованого періоду обсяги валових премій, сплачених на перестраховання, збільшились на 6 222 млн. грн. (переважно за рахунок збільшення переданих валових премій страховикам – резидентам). За договорами перестраховання ризиків за підсумками 2013 року українські страховики сплатили страхових премій у перестраховання на суму 8 744,8 млн. грн. (за результатами 2012 року – 2 522,8 млн. грн.). Співвідношення вихідного перестраховання до валових страхових премій за результатами 2013 року становило 30,5% (за 2012 рік – 11,7%).

Сформовані страхові резерви станом на 01.01.2014 р. становлять 14 435,7 млн. грн. та в порівнянні з 01.01.2013 р. збільшились на 14,77% (1 858,1 млн. грн.). Розподіл резервів на категорії «технічні резерви» та «резерви зі страхування життя» станом на 01 січня 2014 року залишився приблизно таким самим, як і станом на 01 січня 2013 року. Станом на 01.01.2014 р. на технічні резерви припадало 73,36%, а на резерви зі страхування життя – 26,64%.

НРА «Рюрік» зазначає про високу кредитоспроможність та надійність таких страхових компаній України як: ПАТ СК «ЛЕММА» (станом на 28.05.2014 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий

кредитний рейтинг на рівні uaA інвестиційної категорії), СТзДВ «ГАРАНТІЯ» (станом на 28.05.2014 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaA- інвестиційної категорії), ТДВ «СК «ІНДІГО» (станом на 28.05.2014 р. НРА «Рюрік» підтримує довгостроковий кредитний рейтинг і на рівні uaA- інвестиційної категорії).

Ринок кредитних спілок протягом 2013 року характеризувався наступними змінами. Кількість кредитних організацій протягом 2013 року збільшилась на 31 одиницю, і станом на 01.01.2014 р. до Державного реєстру фінансових установ внесено 739 кредитних установ, у т.ч: 624 кредитних спілок; 85 інших кредитних компаній та 30 юридичних осіб публічного права. Серед кредитних установ відбулось збільшення кредитних спілок за цей період на 7 одиниць, кількість інших кредитних компаній зросла на 24 одиниці, а кількість юридичних осіб публічного права не змінилась.

Загальний обсяг активів кредитних спілок станом на 01.01.2014 р. становив 2 598,8 млн. грн. і порівняно з 2012 роком зменшилися на 2,2% (станом на 01.01.2013 р. обсяг активів становив 2 656,9 млн. грн.).

Протягом 2013 року обсяг внесків (вкладів) на депозитних рахунках збільшився на 3,3% (42,6 млн. грн.); кредити, надані членам кредитних спілок, збільшились на 1,54% (39,8 млн. грн.). У цілому, загальна сума заборгованості 233,6 тис. членів кредитних спілок, які мали діючі станом на 01.01.2014 р. кредитні договори, становила 2 349,1 млн. грн., тобто в середньому кожен член-позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав 10,06 тис. грн. боргу за кредитом.

Станом на 01.01.2014 р. сума внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки становила 1 363,3 млн. грн. Середня сума внеску (вкладу) члена кредитної спілки на депозитний рахунок за результатами 2013 року склала 33 тис. грн. Окремо слід відмітити, що, зважаючи на доволі значну суму залучених вкладів, та відсутності фонду гарантування вкладів, існує можливість, що в майбутньому частина

кредитних спілок буде змушена трансформуватись в кооперативні банки.

НРА «Рюрік» зазначає, що серед фінансових компаній окремо можна виділити компанію з високим рівнем фінансової стійкості, ТОВ «ІНВЕСТКРЕДИТ» (станом на 28.05.2014 р. підтримується довгостроковий кредитний рейтинг інвестиційної категорії на рівні uaBBB).

Ринок послуг факторингу за результатами 2013 року показав наступні зміни. Станом на 01.01.2014 р. 163 компанії України мали право на надання факторингових послуг, що на 17 установ більше, ніж станом на 01.01.2013 р.

Протягом 2013 року фінансові компанії уклали 70 819 договорів факторингу загальним обсягом 10 039,5 млн. грн. Разом з тим, фінансові компанії виконали 60 524 договорів на суму 9 167,8 млн. грн. Діючими на 01 січня 2014 року залишаються 7 414 договорів факторингу.

Основною аудиторією користування факторинговими послугами залишається середній та малий бізнес, який характеризується найвищою динамікою розвитку, тобто найбільше потребує постійного поповнення оборотних коштів.

Протягом року спостерігалася тенденція до значного збільшення кількості укладених факторингових договорів за одночасного зниження їх вартості. За результатами 2013 року порівняно з відповідним періодом 2012 року відбулось зменшення на 14,2% операцій факторингу у вартісному вираженні, в той час як кількість укладених угод зросла в 3,5 рази.

НРА «Рюрік» зазначає, що один з лідерів ринку факторингу – ТОВ «Факторинг Фінанс», станом на 28.05.2014 р. має довгостроковий кредитний рейтинг боргового інструменту (облігаційного випуску серії А та В) на рівні uaBBB+ інвестиційної категорії. Це свідчить про його достатню кредитоспроможність порівняно з іншими українськими позичальниками.

Ринок послуг ломбардів продемонстрував наступні зміни. Активи ломбардних установ станом на 01.01.2014 р. склали 1 518,6 млн. грн., що на 39,8 млн. грн. (або на 2,55%) менше, ніж станом на

01.01.2013 р. За підсумками 2013 року середній розмір кредиту, виданого вітчизняними ломбардами, складав 689,8 грн., що на 5,4% менше, ніж за результатами 2012 року. Протягом 2013 року обсяг наданих фінансових кредитів зменшився на 577,3 млн. грн. (або ж на 6,45%) у порівнянні із аналогічним періодом 2012 року. Зменшення обсягів ломбардного кредитування протягом 2013 року зумовлене як посиленням конкуренції з боку банківських установ, які активно видають беззаставні споживчі кредити населенню (під нижчі відсоткові ставки, ніж ломбарди).

Протягом звітної періоду ринок фінансового лізингу характеризувався наступними змінами. За підсумками 2013 року відзначилась позитивна динаміка щодо кількості та вартості договорів фінансового лізингу, укладених юридичними особами. Так, за 2013 рік кількість договорів фінансового лізингу збільшилась на 2,32% (до 11 083 од.) в порівнянні з підсумками за аналогічний період 2012 року. За підсумками 2013 року відбулось зростання вартості чинних договорів фінансового лізингу на 25,6 млрд. грн. переважно за рахунок користування «Укрзалізницею» даною послугою.

В структурі вартості договорів фінансового лізингу за терміном дії протягом 2013 року відбулись деякі зміни. Так, вартість договорів фінансового лізингу строком більше 10 років та строком до 2 років зменшились на 25,5% (з 1 672,2 млн. грн. до 1 245,7 млн. грн.) та 6,3% (з 2 861,6 млн. грн. до 2 682,3 млн. грн.) відповідно. Вартість договорів строком від 2 до 5 років збільшилась на 22,1% (з 17 228,7 млн. грн. до 21 041,7 млн. грн.).

Ринок недержавного пенсійного забезпечення протягом 2013 року характеризувався загальним збільшенням розміру пенсійних внесків на 20,8% (273,8 млн. грн.), що становив 1 587,5 млн. грн. станом на 01.01.2014 р.. Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 01.01.2014 р. становив 2 089,8 млн. грн., що на 25,88% більше, ніж на початок 2013 року, а основні показники НПФ протягом останніх років показують стабільну позитивну динаміку. З огляду на це, система НПЗ має потенціал для подальшого розвитку пенсійного забезпечення населення України. Метою

інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» на регулярній основі відслідковує та аналізує поточний стан та тенденції розвитку ринку небанківських фінансових послуг України, що знаходить своє відображення у відповідних щоквартальних оглядах.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (режим доступу: www.dfp.gov.ua).

Повна версія аналітичного огляду ринку небанківських фінансових послуг України розміщена у вільному доступі на офіційному сайті Агентства (www.rurik.com.ua).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,

к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Шум Мар'ян Ігорович, тел. (044) 484-00-53 (вн. 117).

ТОВ «РЮРІК»

☒ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

www.rurik.com.ua